

Lausunto 26.3.2026
Eduskunnan talousvaliokunnalle
Viite: U18/2026 vp ja U19/2026 vp

Teknologiateollisuus ry:n lausunto U-kirjelmistä hiilirajamekanismin soveltamisalan laajentamiseksi jatkojalostustuotteisiin ja mekanismin kiertämisen ehkäisemiseksi sekä väliaikaisen vähähiilisyysrahaston perustamiseksi

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua talousvaliokunnalle hiilirajamekanismin alavirran laajennusta ja väliaikaisen vähähiilisyysrahaston perustamista koskevista U-kirjelmistä.

Teknologiateollisuus pitää tärkeänä, että U-kirjelmissä käsitellään kattavasti hiilirajamekanismin ja komission esitysten vaikutuksia sekä CBAM-tuotteita valmistaviin, maahantuoviin että käyttäviin yrityksiin. Hiilirajamekanismi vaikuttaa eri tavoin toimialan yrityksiin ja arvoketjuihin.

Hiilirajamekanismin laajentaminen jatkojalostustuotteisiin ja mekanismin kiertämisen ehkäisy (U19/2026 vp)

Yleistä hiilirajamekanismista

Teknologiateollisuuden lähtökohtana on, että kaikissa ilmastotoimissa etusijalle asetetaan markkinaehtoiset ratkaisut, kustannustehokkuus ja vaikuttavuus. Teknologiateollisuus tukee EU:n tavoitetta torjua hiilivuodon riskiä hiilirajamekanismin (CBAM) avulla. CBAM:n toimeenpanossa ja mahdollisessa laajentamisessa on kuitenkin otettava huomioon seuraavat tekijät.

Teknologiateollisuus korostaa, että CBAM on ilmastopoliittinen väline, eikä sitä tule käyttää kauppapoliittisiin tarkoituksiin. EU:n ulkopuolisen tuotannon harjoittamaan saalistushinnoitteluun tai muuhun epäreiluun kilpailuun tulee puuttua kauppapoliittisin keinoin.

U-kirjelmän mukaan valtioneuvosto suhtautuu avoimesti ehdotukseen siirtää osa CBAM-tuloista unionin omiksi varoiksi. Teknologiateollisuus korostaa, että CBAM:n ensisijaisena tavoitteena ei tule olla EU:n omien varojen keräämisen maksimointi. Mekanismin mahdollisesti tuottamat tulot tulee palauttaa eurooppalaiselle teollisuudelle ja kohdentaa sen kilpailukyvyyn vahvistamiseen ja vähähiilisten ratkaisujen edistämiseen.

Jos CBAM osoittautuu tehottomaksi hiilivuodon estämisessä, päästökauppajärjestelmän (ETS) ilmaisista päästöoikeuksista luopumista tulee lykätä, kunnes löydetään muita sopivia välineitä, jotka luotettavasti tarjoavat hiilivuotosuojan.

Alavirran laajennus

Laajentamista jatkojalostettuihin tuotteisiin tai laskentaperusteisiin ei tule tehdä ennen kuin saatavilla on riittävän yksityiskohtainen ja luotettava arvio nykyisen mekanismin

vaikutuksista metallien käyttäjien ja tuottajien kustannuksiin ja kilpailukykyyn sekä sen todellisesta kyvystä estää hiilivuotoa.

Vaikutusarvioissa on huomioitava myös CBAM:n sekä mahdollisten muiden toimien, kuten teräksen suojatoimien yhteisvaikutukset eurooppalaisen valmistavan teollisuuden ja teräksen tuottajien kustannuskilpailukykyyn näkökulmasta, sekä mahdollisen alavirran laajennuksen hallinnollisen taakan kasautuvat vaikutukset.

Tietyt Euroopan huoltovarmuuden kannalta kriittiset teknologiat tulee voida jättää CBAM:n soveltamisalan ulkopuolelle. Teknologiateollisuus pitää perusteltuna valtioneuvoston kantaa, jonka mukaan on selvittettävä, millaisia vaikutuksia hiilirajamekanismilla on puolustusmateriaalihankintoihin ja puolustusteollisuuden raaka-aineiden saatavuuteen.

CBAM:n hallinnollinen taakka ja toimeenpano

Hiilirajamekanismin yrityksille aiheuttama hallinnollinen taakka on pidettävä kohtuullisena. Nykyiset erot raportointivaatimuksissa ja tiedonsaannissa asettavat yritykset eriarvoiseen asemaan. Teknologiateollisuus pitää tärkeänä, että u-kirjelmä korostaa hallinnollisen taakan kohtuullisuutta, tullimenettelyjen toimivuutta sekä toimeenpanon ongelmien ratkaisemista.

Hiilirajamekanismi on uusi väline, jonka toimeenpanoon on kiinnitettävä erityistä huomiota. Mekanismin toimeenpanoa koskevan sääntelyn valmistelun tiukka aikataulu on lisännyt huomattavasti haasteita raportointivaiheen ja voimaantulon aikana. Komission valmistelun aikataulu ja puutteelliset vaikutusarviot ovat asettaneet yritykset kohtuuttomaan tilanteeseen, kun keskeisiä toimeenpanoasetuksia on julkaistu vain viikkoja tai kuukausia ennen niiden voimaantuloa.

Niin sanotun sisäisen jalostuksen menettelyn tulee olla mahdollinen, jos eurooppalaiset tuojat maksavat CBAM-kustannukset asianmukaisesti ja voivat hakea niitä takaisin tavaroiden EU:n ulkopuolelle viennin jälkeen. Toteutuksen tulee olla mahdollista kohtuullisin raportointivaatimuksin.

Oletusarvojen käyttö

Oletusarvojen käytön on oltava yrityksille mahdollista, niiden tulee kuvastaa todellisia päästöjä, eikä niiden käyttö saa rangaista yrityksiä.

Teknologiateollisuus pitää perusteltuna komission lähtökohtaa, että mahdollisessa alavirran laajennuksessa tuotteiden oletusarvoihin ei lisättäisi korotusta. Todellisten päästöarvojen käytön on kuitenkin aina oltava mahdollista.

Teknologiateollisuus kiinnittää huomiota todentajien saatavuuteen, joka on osoittautunut ongelmaksi CBAM:n soveltamisessa. Mikäli saatavilla ei ole todentajia, maahantuojat eivät voi käyttää tuonnin todellisia päästöarvoja ja joutuvat käyttämään korkeampia oletusarvoja. Tämä nostaa tuonnin kustannuksia maahantuojasta riippumattomista syistä ja on vastoin hiilirajamekanismin ilmastotavoitteita. Komission on kiireellisesti panostettava todentajien saatavuuden varmistamiseen.

Muista esityksen osista

Teknologiateollisuus pitää perusteltuna valtioneuvoston tukea tuontisähkön päästölaskennan uudistamiselle siten, että oletusarvot huomioivat myös muut kuin fossiiliset energialähteet ja kannustavat siten vähäpäästöisen sähkön tuontiin.

Teknologiateollisuus yhtyy valtioneuvoston kantaan siitä, että maahantuojakohtaisen 50 tonnin kynnysarvon valvonnan käytännön toteutusta tulisi selkeyttää tilanteissa, joissa tuotteen materiaalisällöstä vain osaan kohdistuu hiilirajamekanismin velvoitteet.

Teknologiateollisuus yhtyy valtioneuvoston kantaan, jonka mukaan mahdolliset Pariisin sopimuksen 6 artiklan mukaiset kansainväliset yksiköt on huomioitava kolmannessa maassa maksetussa hiilen hinnassa tosiasiallisesti maksetun hiilen hinnan perusteella.

Väliaikaisen vähähiilisyysrahaston perustaminen (U18/2026 vp)*Väliaikainen vähähiilisyysrahasto*

Teknologiateollisuus on tukenut Euroopan komission suunnitelmia ottaa käyttöön CBAM:iin liittyvä vientikompensaatiomekanismi.

Mekanismin tulee olla rakenteeltaan sellainen, että se turvaa eurooppalaisen teollisuuden kilpailukyvyn ja samalla varmistaa johdonmukaisuuden unionin hiilidioksidipäästöjen vähentämistavoitteiden kanssa. Mikäli CBAM:n soveltamisalaa laajennetaan jatkojalostettuihin tuotteisiin, myös vientikompensaatiomekanismia tulee laajentaa.

Nyt esitetty väliaikainen vähähiilisyysrahasto ei Teknologiateollisuuden näkökulmasta vastaa tunnistettuun tarpeeseen vientimekanismista. Rahaston soveltamisala ei kohdistu vientiin ja kattaa vain rajallisen osan yrityksistä ja CBAM-tuotteiden arvoketjusta. Teknologiateollisuus pitää siten valtioneuvoston varauksellista kantaa uuden rahaston perustamiseen perusteltuna.

Kunnioitavasti,
Teppo Säkkinen
Johtaja, Kestävä kasvu
Teknologiateollisuus ry